

DÉLMAGYARORSZÁGI GÖRÖGKATOLIKUS ÉLET

Felelős kiadó: Ladomérszky Béla dr.

Felelős szerkesztő: Lázár László.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szeged, Párisi-körút 1.
Előfizetési díj egész évre 2P. Egyes szám ára: 20 fillér. Telefon: 20-54.

Magyarország katolikusai ünneplik a pápát

Május 10-én volt huszonöt éve, hogy XII. Pius pápát püspökké szentelték. Ezt az évfordulót a világ katolikusai ünnepelesen ülték meg. Az ünneplők sorából nem hiányoznak a magyar katolikusok, mert évszázadok óta egy pápa sem állott lelkileg olyan közel a magyarsághoz és Magyarországhoz, mint XII. Pius pápa.

XII. Pius pápa ősi római családból származik. Olyan családból, amely azt mondja magáról: »Római születésű római vagyok.« Ez a történelmi patinájú, rövid mondat multat, jelent és jövőt foglal magában. Megválasztására a rómaiak föltölte büszkék voltak, ugyanis évszázadok óta nem került római születésű és származású főpap a pápai trónra.

Ifjúsága eseménytelen volt. Szorgalmasan elvégezte iskoláit, tanulmányait. Roppant nyelvtelenségével, nagyszerű megjelenésével és sugárzó lángeszével azonban messze kimagaslott társai közül.

XII. Pius pápa: a klasszikus német szónok

A vatikáni külügyi hivatalban kezdi működését. Az első világháború összeomlása Münchenben éri. A müncheni kommunizmus alatt tanúsított bátor magatartásával kivívja ellenfeleinek megbecsülését is. Mint a Vatikán nunciusa, Berlinben még jobban ismeri meg a német népet, amelyet eddig szívből megszeret.

Német katolikus megnyilatkozásokon többször beszédet mond. Mindig szabadon és kézirat nélkül beszélt, tökéletes, klasszikus németességgel. Az esseni katolikus gyűlésen mon-

dott beszéde a gépről, technikáról, és az emberi lelkéről, bejárta egész Németországot.

Német beszédeit hatalmas kötetben külön kiadták.

Növekszik a Vatikán erkölcsi tekintélye

Mikor XII. Pius a trónra lépett, a világ politikai ellentétei a kibogozhatatlanságig kuszáltak voltak. A háború vesztes fellegei már elsötétítették a láthatárt. Nemcsak logikus, hanem gondviselésszerű volt, hogy ilyen súlyos időben diplomata kerüljön a pápai trónra.

Nem véletlen, hogy ez a diplomata Pacelli Eugenio volt, akit 1917. május 10-én XV. Benedek szentelt püspökké. Az a XV. Benedek, ki az első világháborúban más célt nem ismert, mint a harcoló Európában békét teremteni.

Ugyanez a feladat jutott a mostani pápának. Azzal a különbséggel, hogy a most folyó világháború még súlyosabb és bonyolultabb.

De mintha több jel szólna amellett, hogy fáradozását siker fogja koronázni. Az Egyesült Államok most a háború alatt álitották fel vatikáni követségüket. A múlt héten foglalta el helyét a Vatikánban Japán pápai követe és mint hírlik, legközelebb Finnország is képviselteti magát a Vatikánban. A pápa erkölcsi tekintélye megnövekedett és ugylátszik, továbbra is növekedni fog. Ami nagyrészt XII. Pius pápának egyéni érdeme.

A keleti gondolat mélységei és a nyugati civilizáció

Eugenio Pacelli az 1938-as Eucharisztikus Világkongresszuson, mint pápai követ járt Magyarországon. Egyheti rövid ittéléte alatt megjelenésével és beszédével megdobogtatta a magyar sziveket.

Minden egyes megnyilatkozása a magyar történelom ismeretét és a magyar nép őszinte nagybecsülését sugározta.

Felejthetetlenek azok a szavak, amelyeket Horthy Miklós, Magyarország kormányzója által rendezett ebéden az üdvözlésre válaszul adott.

»Ez a nép — mondotta, — amely Keletről jött s lelkében a keleti gondolat tündöklő mélységeit hordozza, anélkül, hogy elvesztette volna sajátos jellemvonásait, naggyá nőtt a nyugati földön, melyet új hazájának választott, részesült a nyugati civilizációban, megerősödött és megtisztult általa és benne, fokozatosan készült arra, hogy olyan szerepet töltsön be, amely kegyetlen megpróbáltatások közepette is bensőleg gazdagította és

nemesítette és amely mindig értékes mozzanata marad az európai történelemnek és kultúrának. Ha a vatikáni apcstoli könyvtár Pál pápáról elnevezett második termének egyik freskója megőrökíti Corvin Mátvás emlékét, aki Budán pompás és gazdag könyvtárait alapította, egyúttal

lerója háláját és elismerését Magyarország iránt olyan dicsérettel, amely kiválóan egyezik a vatikáni térkép-flyosó egyik szép feliratával; »Magyarország egykor Alsó-Pannónia, amely híres mezőinek termékenységéről, aranyának bőségéről és lakóinak vitézségéről, megszakítás nélkül keresztény királyok uralma alatt áll.»

XII. Pius pápa VIII. Kelemennek és XI. Incének méltó utódja. A Gondviselés különös kegye, hogy ezekben a vajudó időkben a pápai trónon olyan pápa ül, aki Magyarország őszinte barátja. Ennek tudatában Magyarország katolikusai a pápát 25 éves püspöki jubileuma alkalmából a világ összes katolikusával egyetemben ünneplik, gyermeki hódolatáról és ragaszkodásáról biztosítják.

Magyar görögkatolikus hivatás.

Legutóbbi számunkban olvasóinkhoz fordultuk: miben látják ők a magyar görögkatolikus hivatását. A beérkezett válaszokból az időrendben a legelső közöljük le, amely egyben rendkívül érdekes egyéni meglátást tartalmaz. Kívánságra név nélkül hozzuk a hozzászólást azzal a megjegyzéssel, hogy a kifejtett vélemény a hozzászólónak csupán egyéni felfogását nyújtja.

»Magyar görögkatolikus hivatás». Valahányszor a hivatalos kérdőívek rovatába beírom a vallásomat megjelelő szót: gör. kat., valahányszor társaságban öntudatosan vallom meg görögkatolikus hitemet..., utána mindig felmered lelkemben a kérdés: van-e valami hivatásszerű, küldetészerű, a magyar görögkatolikus létében. Tudom, hogy már az is hivatást fejez ki, hogy a katolikumot az Egyház ősi fegyelme és szertartása szerint élem; tudom, hogy van görögkatolikus hivatás abban az értelemben, ahogy volt kétezzer év óta mindig: a keleti szertartás száz és száz millió ember sajátos, fajiségének megfelelő életformája. Van görögkatolikus hivatás világ-egyház viszonylatban, nálunk főleg a román és a ruszin görögkatolikusokra nézve uniós téren: összekötő hidnak lenni a katolikus Róma s az elszakadt Kelet között.

A feltett kérdésben azonban a »magyar» és a »görögkatolikus» fogalom elválaszthatatlan, egymást kiegészítő. A kérdés tehát nem az: van-e általában görögkatolikus hivatás? de még az sem, hogy mi, a magyarság egy része tekinthetjük-e hivatásunknak, lelki formáknak a görögkatolikus vallást, valamint az sem, hogy mi, a görögkatolikusoknak egy töredéke élhetünk-e magyar hivatásunknak? A kérdés lényege ez: van-e olyan messzemenő,

távoli hivatása a magyar görögkatolikusságnak, amely a magyar és görögkatolikus szempontból egyaránt nagy horderejű, amelynek mással pótolhatatlan sorsirányító küldetése van?

Szerintem, — ha van ilyen értelemben vett magyar görögkatolikus hivatás, — akkor az csak egy lehet: a *katolikumnak közelebb hozása a magyar néplélekhez, a magyar fajiséghez.*

A magyar keleti faj: a magyar néplélek csak külsőleg nyugati, bensőleg még ma is keleti vonásokat rejteget. De kell is, hogy megőrizzük keleti lelkiségünket minden nyugati máz ellenére, mert ez ad létjogosultságot nekünk itt a Kárpát-Duna hazában. Ugyis sokáig tartott az a korszak, amikor tagadtuk, szégyeltük keletiségünket s a nyugati kulturát, a nyugati kereszténységet csak keletiségünk tagadásával tudtuk és akartuk szolgálni. Nemzeti tragédiánk, hogy nem tudtuk megtalálni a kibékítő szintézist Nyugat felé irányuló kulturális és politikai törekvésünk és keleti fajiségünk, lelkiségünk között. Ez okozta többek között a szinte páratlanul álló vallási megosztottságunkat. A magyar reformációban a keleti lélek menekült a nyugati formák elől.

Honalapító királyunk, szent István a nyugati orientációt választotta vallásilag is. Bár ezzel megteremtette a magyar lelki kettősséget, mégis bölcsen cselekedett, mert az akkori politikai és egyházi helyzet (a katonapolitikai szempont és a küszöbön álló egyházszakadás tudata) erre kényszerítette őt a nemzet létének és a katolikum megővésének érdekében.

Ma a nemzet létérdeke más kulturpolitikát ír elő számunkra. Gazdaságilag, politikailag sorsunk elválaszthatatlanul össze van szöve nyugati szomszédaink sorsával. Ez biztosítja is a magyarság szociális jövőjét. Politikai és gazdasági ellenorientáció tehát nemzeti öngyilkosságot jelentene. A szociális kiegyenlítődés pedig önmagában nem biztosítja a magyarság faji fennmaradását. A magyarság, mint külön nemzet, mint külön faji közösség csak akkor tudja létét biztosítani, ha nem marad túl a fajok harcában, ha a nagyobb súlyt, nagyobb vonzóerőt képviselő nyugati faji kultúra vonzását le tudja győzni a saját külön fajiségének ellenáramával. Ez a sajátos magyar kultúrataralom pedig a keleti lelkiség, a keleti faji kultúra.

A magyar jövő kérdése tehát ebben a rövid mondatban csúcsosodik ki: tudjuk-e a keleti magyar lelkiséget, a keleti magyar faji kulturát úgy kiépíteni, hogy ezáltal egy öncélú, zárt kultúrátömböt létesíthetünk vagy pedig nem?

A kultúra egyik legfontosabb élettere a vallás. Vallási életünknek feltétlenül összhangban kell lenni kulturális hivatásunkkal. Ebből logikusan következik az a merésznek látszó, de döntően igaz megfontolás: hogy — ha az új évezredet csakis a sajátos magyar kultúra kiépítése biztosíthatja, — akkor vallási életünk is csak sajátosan magyar lehet. Ezt a sajátosan magyar vallási életet a magyar protestántizmus mellett egy nagy magyarkatolikus egyház biztosítaná. »Magyarkatolikus» egyház alatt azonban nem valami új gallikánizmust kell érteni. A »magyarkato-

likus» egyház domatikája, egyházvezetése csakis katolikus lehet, mert 1. a katolikum olyan egységes mint a fény, a levegő, mint maga az Isten; nemzetileg meg nem osztható, 2. a római katolicizmus jelentené továbbra is a nyugati kulturközösséghez való szoros és tevékeny kapcsolatunkat. A »magyarkatolicizmus» tehát csakis külső formáiban lenne magyar, vagyis — mivel a magyar fajiság keleti — a katolicizmusunk is keleti lenne. Ez a »magyarkatolikus» egyház egységes egyházi közösségbe tömörítené a rómaikatolikus, a görögkatolikus s a Litvánára önként csatlakozó görögkeleti egyházakat... Az újabb ezerévet biztosító magyar-keleti kultúra tehát egy magyar-keleti katolicizmuson épülne fel, vagyis egy olyan magyarkatolikus egyházi életen, amelynek külső formája a magyar néplélekhez közelebb álló keleti egyházfegyelem (nemzeti liturgia) és keleti liturgia.

Gyakorlatilag és egyházjogilag ez nem lenne egyéb, mint az egész magyar latinkatolicizmusnak Róma engedélyével történő ritusváltogatása.

Itt bontakozik ki a magyar görögkatolikus hivatás: útát jelelni ahhoz a nagy szintézishez, amelyben újra egymásra talál a rómaikatolicizmus és a magyar lelkiség, hogy biztosítsa a magyarság új ezredévével s egyben biztosítsa a keresztény gondolat hatékonnyá tételét.

B. B.

Kós Károly: Az országépítő

cimű történeti regényéből idézünk egy pár sort, amelyek bevilágítanak a Szent István-korabeli magyarság görög szertartású egyházi életébe.

»A görög papoknak Ajtony vezir templomot és monostort épített szent János tiszteletére. A templom kőből épült és kerek közepére sok ablakos kupola borult s ez a kupola rézzel volt borítva. A monostor a templom mellé épült, de csak fából a kőfundamentumra. Derék épület volt, négy szegletes, kicsi udvar köré építve és az udvar felé köröskörül oszlopos tornáccal, az udvar közepén kőkávás kuttal. Csendes, árnyékos, hűvös hely volt ez a monostor és a fekete süveges, szakállas papok láрма nélkül, némán suhantak ide-oda. Idegenek voltak ezek a papok mind és görög szóval éltek, de idevalók voltak már az ifjú barátok és a monostori iskolában is idevaló gyermekek tanulták az idegen betűt ».....» István ide-oda járkált a templomban, elgondolkodva nézegette a cifra fejű oszlopokat, az ikonosztáz megett az oltárt, s az asszonyok elrekesztett helyét is bejárta fenn a kóruson. Az oltár felett a magas fal közepébe irt nagy karikából találkozott pillantása a vele szembe néző Krisztus szomorú, szigorú pillantásával és felemelt kezének három magasra tartott ujjával.»

Csanád ispán ekkép tesz jelen'ést a királynak a Tiszán túli egyházi állapotokról:

»... Te, Nagyúr, tudod, hogy amikor Gyula vajdát uralta a marosvári tartomány, meg Erdőelve, papok voltak Ajtony úr várában, Erdőelvi Fehérvárcn görög püspök is, meg klastrom és iskola. És akkor még a Dunától napnyugatra való egyetlen várban sem volt temploma és papja az új Istennek. Tudhatod, Uram, a vajda is, Ajtony úr is, de apáik is már megkeresztelkedtek volt és sokan a Tétény törzs urai vállalták az új hitet, akit görög földről s bolgár földről hoztak volt be. És senki akkori időben nem bántotta volt a népek között prélikáló barátokat és papokat, de tudom, az aradi majorban is, a temesi öreg várban, a kevei várban, meg Zaránd várában is újhitű templom volt... Aztén megvetted Te, Uram, a marosvári tartományt és a Te parancsodra a görög papokat kiraktam a várból s a plébániákat elvettem tőlük. Az erdőelvi püspök már rég meghalt és a papok jó része elment görög földre vagy orosz földre, vagy bolgár földre s aki maradt, azoknak Oroszlámoson klastromot építtettem, hogy valahol élhessenek, amíg a halál sorban elviszi őket. Nagy ideje ennek Uram, ma holnap harminc esztendeje s Te rem adtál a görög püspök helyébe más püspököt.»

— *Értékes és gazdagon illusztrált házingultenyésztési szakkönyv jelenik meg rövidesen Major Ákos hitiestvérünk, a szegedi egyházközség képviselőjének tollából »Hús- és prémyul tenyésztés» címen. A könyv teljesen kimerítő szakismeretet nyújt azok részére, akik a mai időben közellátási szempontból igen fontos házingultenyésztéssel foglalkozni akarnak. A könyvet 3 pengős elővételi árban meg lehet rendelni a Szeged-Csongrádi Takarékpénztár 603. sz. csekklapján.*

Biztosítson hazánk legrégebb magyar biztosító vállalatánál,

az Első Magyar Általános Biztosító Társaságnál

Szegedi főügynökség Tisza Lajos körút 54. Saját ház.

Olvasóink figyelmébe !

Kérjük t. olvasóinkat, hogy bevásárlásaiknál hivatkozzanak lapunkra. — A nálunk hirdetett cégeknél figyelmes és pontos kiszolgálásban részesülnek.

Csakis keresztény cégeket hirdetünk!

Lapunk jövőjét biztosítja, aki a nálunk hirdetett cégeknél vásárol.

VILLANY

és

I GÁZ

Biztosítja a modern lakás kényelmét!

Megbízható festékárúk, növény és állatvédelmi szerek legolcsóbb beszerzési helye

Tamássy Gyula

festékszaküzlete.
SZEGED Valéria-tér sarok. Tel.: 22-45.

Kurucsev Sándor

DIVATÁRU ÜZLETE
SZEGED, SZÉCHENYI-TÉR 14

Női- és férfi szövetek se-lyem különlegességek és minden egyéb ruházkodási anyagok óriási választékban. Szolid szabott árak, pontos és előzékeny ki-
szolgálás.

Nemzeti Takarékoság kiszolgáló tagja!

KETTING LAJOS

Szeged és a Délvidék legnagyobb textiláru szaküzlete

SZEGED

Tisza Lajos körút
(Püspökbazár)

Nemzeti Takarékoság kiszolgáló tagja.

Borbély József

Böröndös és bőrdíszműves mester
Bőr- vászon és takofferek, kollekció és
különleges táskák, bőrdíszműáruk készítése
Nyeregfelszerelések, katonaszíjazatok, va-
dászkellemek és sport cikkek készítése.

Alapítva 1924

SZEGED, Kigyó-u. 4. sz.

Wirth István

írógép, irodaberendező és mecha-
nikai vállalata.

SZEGED

Széchenyi-tér 5.

Telefon ; 22—21

Szabásban, Anyagban, Kiállításban vezet a

Krier egyenruha

Tiszti és karpaszományos felszerelések több minőségben, előnyös áron.

Nemzeti Takarékoság
könyvecskével

Pénz nélkül

mindent beszerezhet

Könyvet irodánktól kap.

SZEGED, KÁRÁSZ-U. 5.

(udvarban)

Bittner Lajos

ötvösműves

Aranykoszorus mester

**Budapest IV. Prohászka
Ottokár-u. 8. szám**

Készít és raktáron tart: szentség-
tartókat, kelyheket, cibóriumokat sfb.
egyházi ötvösmunkákat.

Aranyozás és ezüslözés!

Katolikus műiparos cég!

Orincsák virágüzlet

Szeged, Klauzál-tér 5

Telefon : 25.67.